

Miejskie Centrum Opieki dla Osób Starszych,
Przewlekle Niepełnosprawnych
oraz Niesamodzielnych w Krakowie
ul. Wielicka 267, 30-663 Kraków
samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej
tel. 12 44-67-500
strona WWW: mco.krakow.pl; adres e-mail: mco@mco.krakow.pl
Sąd Rejonowy dla Krakowa – Śródmieścia w Krakowie
KRS 0000057996, NIP 679-20-26-141

Tytuł: Zalecenia pielęgniarские dla pacjenta z kolostomią.

Opracowanie: mgr piel. Bożena Moskal specjalista w dziedzinie pielęgniarstwa chirurgicznego.

Kolostomia to chirurgiczne wyprowadzenie światła jelita grubego na powierzchnię brzucha, które służy do odprowadzania kału, gdy naturalne wydalanie jest niemożliwe. Jest to rodzaj stomii, który tworzy się najczęściej z powodu chorób, takich jak nowotwory jelita, choroby zapalne jelit, czy po usunięciu odbytnicy. Stomia może być wykonywana czasowo lub na stałe i wymaga używania specjalnych worków stomijnych, w których zbiera się treść jelitowa.

Aktualnie dostępne systemy zaopatrzenia stomii:

- Jednoczęściowy.
- Dwuczęściowy.

Sprzęt powinien być:

- Szczelny dla treści jelitowej i gazów, skutecznie chronić skórę wokół stomii i zabezpieczać ją przed podrażnieniami i odparzeniami.
- Zapewniać choremu poczucie bezpieczeństwa i komfortu oraz nie ograniczać jego aktywności życiowej, łatwy w obsłudze.

Pielęgnacja stomii i skóry wokół niej:

- Codziennie, przy zmianie worka, należy dokładnie oczyścić skórę wokół stomii ciepłą wodą i delikatnym mydłem hipoalergicznym, następnie osuszyć.
- Używać wyłącznie przeznaczonych dla stomii środków oraz sprzętu stomijnego zgodnie z instrukcją producenta.
- Wybór i montaż płytki oraz worka stomijnego powinien zapewniać szczelność — unikać przeciekania zawartości lub podciekania pod płytkę.
- W przypadku zaczerwienienia skóry, podrażnienia, wycieku treści pod płytkę, silnego bólu lub innego niepokojącego objawu — skontaktować się z poradnią stomijną lub lekarzem.

Miejskie Centrum Opieki dla Osób Starszych,
Przewlekle Niepełnosprawnych
oraz Niesamodzielnych w Krakowie
ul. Wielicka 267, 30-663 Kraków
samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej
tel. 12 44-67-500
strona WWW: mco.krakow.pl; adres e-mail: mco@mco.krakow.pl
Sąd Rejonowy dla Krakowa – Śródmieścia w Krakowie
KRS 0000057996, NIP 679-20-26-141

- Ułatwiał choremu codzienną aktywność i umożliwiał samodzielność (np. samodzielna zmiana worka) jeśli jego stan to pozwala.

Zmiana sprzętu i zaopatrzenie:

- Zgromadzić zapas sprzętu stomijnego (worki, filtry, płytki) tak, by nigdy nie zabrakło w sytuacji awaryjnej.
- Zmieniać worek stomijny zgodnie z instrukcją — zwykle, gdy jest wypełniony w ok. $\frac{2}{3}$ lub jeśli zauważysz przeciek lub silny zapach.
- Zgromadzić podstawowe akcesoria (nożyczki do płytki, szablon, gaza) i pokazać choremu ich lokalizację.
- Po wypisie ze szpitala skonsultować się z lekarzem pierwszego kontaktu.

Wskazówki praktyczne:

- Zmiana sprzętu stomijnego w razie potrzeby lub według zaleceń producenta.
- Dbanie o higienę stomii zabiegi pielęgnacyjne wokół stomii można wykonywać na siedząco, stojąc, leżąc.
- Do higieny stomii można stosować wodę i łagodne mydło lub kosmetyki przeznaczone do pielęgnacji stomii i skóry wokół stomii, które można zakupić w sklepie medycznym.
- Płytke stomijną przyklejać zawsze na czystą, suchą skórę.
- Przy usuwaniu owłosienia ze skóry wokół stomii nie należy stosować kremów, pianek do depilacji, ewentualnie korzystać z golarek jednorazowego użytku.
- Zalecana kąpiel pod prysznicem z lub bez płytki i worka stomijnego (mydło nie uszkodzi stomii, nie wskazana kąpiel w wannie).
- Nie stosować oliwek na skórę wokół stomii oraz preparatów które mogą wywołać podrażnienie (spirytus, woda utleniona, benzyna).
- Korzystanie z lustra w trakcie wymiany worka stomijnego (lepiej uwidocznienie stomii).
- Należy sprawdzać średnicę stomii za pomocą miarki.

Miejskie Centrum Opieki dla Osób Starszych,
Przewlekle Niepełnosprawnych
oraz Niesamodzielnych w Krakowie
ul. Wielicka 267, 30-663 Kraków
samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej
tel. 12 44-67-500
strona WWW: mco.krakow.pl; adres e-mail: mco@mco.krakow.pl
Sąd Rejonowy dla Krakowa – Śródmieścia w Krakowie
KRS 0000057996, NIP 679-20-26-141

- W razie wystąpienia reakcji uczuleniowej na płytkę stomijną należy wypróbować inny sprzęt.
- Należy pamiętać aby odpowiednio dopasować otwór w płytce (prawidłowo wycięty otwór powinien być 2-3 mm większy niż średnica stomii, powinien dokładnie otulać stomię co pozwoli uniknąć problemów z przeciekaniem treści jelitowej pod płytkę jak również wydłużyć czas jej użytkowania.

Zalecenia ogólne:

- Przez okres 6 miesięcy nie obciążać nadmiernie mięśni brzucha.
- Nie wykonywać ciężkich prac fizycznych.
- Nie uprawiać intensywnych sportów siłowych.
- Zmieniać pozycję z niskiej na wysoką w sposób ostrożny.
- Wykonywać ćwiczenia i aktywność rekreacyjną ukierunkowaną na odbudowę wytrzymałości, siły i kondycji.
- Wstając opierać się na poręczach lub chodziku (nie na kolanach).

Dolegliwości, które najczęściej pojawiają się u osób ze stomią to:

- Biegunki.
- Zaparcia.
- Głośne oddawanie gazów.

Powikłania miejscowe (dermatologiczne):

- Zapalenie (podrażnienie, uszkodzenie skóry spowodowane treścią jelitową).
- Stan zapalny skóry wywołany uczuleniem na część przylepną lub inny fragment sprzętu stomijnego.

Powikłania chirurgiczne:

- Wypadanie stomii.
- Obrzęk stomii.
- Martwica stomii.
- Przepuklina okołostomijna.

Miejskie Centrum Opieki dla Osób Starszych,
Przewlekle Niepełnosprawnych
oraz Niesamodzielnych w Krakowie
ul. Wielicka 267, 30-663 Kraków
samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej
tel. 12 44-67-500
strona WWW: mco.krakow.pl; adres e-mail: mco@mco.krakow.pl
Sąd Rejonowy dla Krakowa – Śródmieścia w Krakowie
KRS 0000057996, NIP 679-20-26-141

- Zwężenie stomii.
- Wciągnięcie stomii.
- Krwawienie.
- Wznowa choroby.
- Przewlekła przetoka okołostomijna.
- Skręcenie jelita w pobliżu stomii.

Żywnienie i nawodnienie:

- W pierwszych dniach po wypisie należy stosować dietę lekkostrawną, stopniowo rozszerzając ją pod nadzorem dietetyka/lekarza.
- Zalecane jest spożywanie 3–5 posiłków dziennie w stałych porach, o umiarkowanej objętości.
- Wypijanie co najmniej 2 l płynów dziennie (woda niegazowana, herbaty ziołowe, napary) jest istotne dla prawidłowego funkcjonowania jelit.
- Produkty nasilające tworzenie gazów lub zapach stolca (np. cebula, czosnek, kapusta, fasola) należy ograniczyć, a nowe produkty wprowadzać stopniowo, obserwując tolerancję.
- W przypadku zaparc – należy zwiększyć błonnik, warzywa, owoce, pić regularnie, zachęcać do lekkiej aktywności.
- W przypadku biegunki – natychmiast skontaktować się z lekarzem, zwiększyć spożycie płynów i wybierać lekkostrawne posiłki.

Aktywność fizyczna, tryb życia i powrót do codzienności:

- Powrót do większości lekkich czynności jest możliwy – spacer, lekkie ćwiczenia, codzienne czynności domowe są zalecane.
- Unikać wysiłku fizycznego, dźwigania ciężarów, gwałtownych skrętów tułowia w okresie rekonwalescencji.
- Pacjent z kolostomią może podróżować — należy upewnić się, że ma odpowiedni zapas sprzętu i zna zasady korzystania z toalety w podróży.

Miejskie Centrum Opieki dla Osób Starszych,
Przewlekle Niepełnosprawnych
oraz Niesamodzielnych w Krakowie
ul. Wielicka 267, 30-663 Kraków
samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej
tel. 12 44-67-500
strona WWW: mco.krakow.pl; adres e-mail: mco@mco.krakow.pl
Sąd Rejonowy dla Krakowa – Śródmieścia w Krakowie
KRS 0000057996, NIP 679-20-26-141

- Zachować prawidłową wagę ciała, unikać palenia tytoniu, ograniczać spożycie alkoholu — to wspiera regenerację organizmu.

Wypróżnianie, wzdęcia i objawy niepokojące:

- Należy obserwować częstotliwość i konsystencję wydalanych stolców oraz ilość gazów. W kolostomii treść stolca jest zwykle uformowana.
- Jeśli worek stomijny napełnia się bardzo szybko, występują częste wycieki, silne wzdęcia, ból brzucha – zgłosić się do lekarza.
- W przypadku wydzielania krwi, pojawienia się nieprzyjemnego zapachu, zmiany skóry wokół stomii – należy skontaktować się z poradnią stomijną.
- Ułatwić choremu opróżnianie worka przed snem lub gdy jest w $\frac{2}{3}$ wypełniony — zmniejsza to ryzyko dyskomfortu w nocy.

Urządzenie domu, pomoc opiekuna:

- Zapewnić w domu miejsce do przechowywania sprzętu stomijnego w suchym miejscu, łatwo dostępnym dla opiekuna/pacjenta.
- Upewnić się, że opiekun/pacjent przeszedł instruktaż samodzielnej zmiany worka stomijnego i obsługi sprzętu – w razie potrzeby umów wizytę u pielęgniarki stomijnej.
- Zorganizować wsparcie emocjonalne dla pacjenta – akceptacja stomii to istotny element rehabilitacji psychicznej.
- W razie potrzeby zapewnić pomoc w codziennych czynnościach (toaleta, ubieranie, kąpiel) – do czasu, gdy pacjent odzyska samodzielność.

Wizyty kontrolne i kontakt z personelem medycznym:

- Umówić z pacjentem wizytę kontrolną w poradni chirurgicznej lub stomijnej zwykle w pierwszych 4-6 tygodniach po wypisie.
- Zapisać dane kontaktowe poradni stomijnej.
- W razie nagłych problemów (krwawienie, silny ból, stan zapalny skóry, wyciek) udać się do lekarza lub szpitala.
- Przynieść na wizytę listę przyjmowanych leków, sprzęt stomijny, jaki używasz oraz notatki o ewentualnych problemach (wycieki, zaparcia, biegunki).

Miejskie Centrum Opieki dla Osób Starszych,
Przewlekle Niepełnosprawnych
oraz Niesamodzielnych w Krakowie
ul. Wielicka 267, 30-663 Kraków
samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej
tel. 12 44-67-500
strona WWW: mco.krakow.pl; adres e-mail: mco@mco.krakow.pl
Sąd Rejonowy dla Krakowa – Śródmieścia w Krakowie
KRS 0000057996, NIP 679-20-26-141

Opieka nad chorym wymaga współpracy rodziny/opiekuna i personelu medycznego, by zapewnić komfort, bezpieczeństwo oraz właściwe gojenie i funkcjonowanie stomii.

Pacjent i/lub jego rodzina są edukowani w trakcie pobytu na oddziale w zakresie pielęgnacji stomii, wymiany worka stomijnego, doboru sprzętu stomijnego, zapobieganiu ewentualnym powikłaniom. W trakcie pobytu na oddziale pacjent otrzymuje materiały; poradnik dla osób ze stomią zawierający między innymi szczegółową instrukcję zakładania i wymiany worka, częstotliwość wymiany worków w zależności od rodzaju systemu zaopatrzenia stomii, porady dietetyczne dla pacjentów ze stomią, wykaz katalogów produktów stomijnych, adresy Oddziałów NFZ w poszczególnych województwach, aktualne zasady zaopatrzenia w sprzęt stomijny, adresy poradni stomijnych i pielęgniarские punkty konsultacyjne, adresy Polskiego Towarzystwa Stomijnego POL-ILKO w poszczególnych miastach w Polsce, adresy stowarzyszeń stomijnych w Polsce, adresy Klubów osób ze stomią oraz adresy: stomia w internecie. Pacjent otrzymuje w dniu wypisu wnioski na sprzęt stomijny i jest poinformowany o sposobie jego realizacji.

Podsumowanie i ważne przypomnienia:

- Stomia nie odbiera możliwości prowadzenia aktywnego i jakościowego życia – ważna jest odpowiednia pielęgnacja, żywienie, stopniowa rehabilitacja.
- Kluczowe znaczenie ma obserwacja własnego organizmu i komunikacja z opiekunem i personelem służby zdrowia.
- Rodzina/opiekun odgrywa kluczową rolę – wspiera bezpieczeństwo, komfort pacjenta i pomaga w edukacji stomijnej.
- W razie wątpliwości – niezwłocznie skontaktuj się z pielęgniarką stomijną lub lekarzem.

Miejskie Centrum Opieki dla Osób Starszych,
Przewlekle Niepełnosprawnych
oraz Niesamodzielnych w Krakowie
ul. Wielicka 267, 30-663 Kraków
samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej
tel. 12 44-67-500
strona WWW: mco.krakow.pl; adres e-mail: mco@mco.krakow.pl
Sąd Rejonowy dla Krakowa – Śródmieścia w Krakowie
KRS 0000057996, NIP 679-20-26-141

Bibliografia:

1. Szczerbińska K., Puto G.: *Opieka długoterminowa w geriatrici*. PZWL, Warszawa 2023.
2. Kędziora-Kornatowska K., Muszalik M., Skolmowska E.: *Pielęgniarstwo w opiece długoterminowej*. PZWL, Warszawa 2024.
3. De Walden-Gałuszko K., Kaptacz A., Kaptacz I.: *Pielęgniarstwo opieki paliatywnej*. PZWL, Warszawa 2023.
4. „Zalecenia dotyczące trybu życia i odżywiania dla chorych ze stomią” – www.onkologiaradom.pl publikacja dietetyka.